Nro 82.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

z Wilna V. S. 2. N. S. 13. Lipca 1799. w SSobotę.

z Petersburga V. S. 21. Czerwca N. S. 1. Lipca.

Znayduiący się w korpusie Generała Infanteryi Graffa Gudowicza Brigad Majorem iazdy Major Otto otrzymał rangę Podpółkownika. Garnizonowego regimentu Xiążęcia Wiaziemskiego Półkownik Xiąże Urusow został onego kommandorem. Uralskiego woyska Major Dońskow 3. Podpółkownikiem, JEGO IMPERATORSKA MOSC oświadczyć raczył ukontentowanie Kommenderuiącemu w Roezensalmskim porcie Wice Admiralowi Margrabiemu de Traversé, za prędkie uzbroienie i przesłanie do Rewla fregat. Uwolnieni od służby na własną prozbę: znayduiący się przy Heroldyi Brigadyer Skobelcin, Podpółkownik Kokoszin, Półkownik Anneńkow. Także General Major Dawidow; stanu Konsiliarz Jzmayłow, i Czausowskiego Powiatu w Białoruskiey Guberníi Marszałek Hołyński. Kammerher Xiąże Gagarin został Koniuszym wielkiey Xiężniczki Heleny. Kammerher Graf Bezborodko znaydować się będzie przy Wielkim Xiążęciu Konstantynie. Aktualni Kammerherowie: Graf Manuzzi, Xiąże Radziwiłł 1, Vicomte de Vasgemont, i Kossakowski, uwalniaią się od służby.

Za Naywyższym roskazem, Aktualny Tayny Konsiliarz General Prokuror Xiąże Łapuchin, donosi niżey wyrażonym osobom, które prożbę podały do Tronu.

Zytomirskiemu mieszczaninowi żydowi Abramowiczowi skarżącemu się, że nie otrzymał w Sądach należney satisfakcyi od rządzącego maiątkiem zmarłego Xiążęcia Potęmkina. Rotmistrza Bułhaha, na mocy uzyskanych iuż dekretow, odpowiedziano: Wołyński Rząd Gubernski przyznał pomienionemu wyżey Abramowiczowi satisfakcyą niemaiąc do tego prawa, ponieważ ta rzecz należała do Sądu Ziemskiego Powiatowego; rząd więc nie mógł bez sądu nakazywać zadość uczynienie, i oddawać maiątku który w onego zarządzeniu nie zostawał.

W Wilnie żyiącemu Szlachcicowi Franciszkowi Kończy, proszącemu o zdięcie aresztu założonego za dług Skarbowy pozostały po śmierci Oyca jego, tak na summę iemu należną od Marszałka Tyszkiewicza, jako też na folwark Biełowaki, który z krzywdą niby, podany nie iest w Possesyą jego przez Jzbę skarbową Litewską; nadto ieszcze o nadgrodzenie za wystawienie przez Oyca w Wilnie Archivum, odpowiedziano: że to się stało dla zapewnienia długu, który należał się od Oyca jego skarbowi, i innym obywatelom.

Obywatelowi Szałońskiemu, proszącemu o wydanie pensyi, którey nie odbierał będąc przez czas niejaki Prezydentem Bracławskiego Sądu pogranicznego, gdy Polskie dzierżawy do Rossyiskiego Państwa przyłączone zostały; odpowiedziano że pensyi dla niego wyznaczoney nie było.

z Constantinopola 27. Maja z Gazety Petersburgskiey.

Wielki Wezyr przeniosł się do Obozu, jak było naznaczono d. 10, a Bekir Basza rządzić zaczoł. Pomyślne wieści z Akry nie ustaią; jednak Buonaparte odniosł nieiakie korzyści nad małemi diwizyami przybyłemi z Damasku. Wzięcie Jaffy szturmem kosztowało mu 1500 żołnierza. Pisał do Ghezzar Baszy w następuiących wyrazach.

Wkroczywszy do Egiptu nie raz ieden pisałem do Was donosząc, że nie było zamiarem moim woiować z Turkami, lecz tylko wygnać Mamelukow. Nie odpowiedzieliście dotąd na żadnę pismo moje. Żądałem abyście oddalili Jbrahim Beja od Egiptskich granic. Wy zaś przysłaliście woysko do Gazy, założyliście wielkie magazyny, ogłaszaiąc, iż rychło wtargniecie do Egiptu; co też uczyniliście, wprowadzaiąc 2. tysiące żołnierza, do twierdzy Lariskiey, która leży na gruncie Egiptskim.

Ta okoliczność znagliła mnie wyniść z Cairu, i woynę prowadzić z wami, któreyeście żądali. Prowincye: Gazeńska, Ramska, i Jaffeńska w moich są ręku Postąpiłem ludzko z woyskiem waszym które mi się upokorzyło, srodze z temi co prawo

woienne naruszyli. Wkrótce przyidę do Akry; lecz co mi za potrzeba odbierać lichą własność ſtarcowi, którego nie znam. Y cóż znaczy Kray mały w porównaniu z innemi którem iuż zawciował. Gdy więc Bóg da mnie zwycięztwo, za przykładem jego chcę bydź dla wszyſtkich zarównie, małych i wielkich, litościwym i miłoſiernym.

Wy nie macie iſtotney przyczyny bydź nieprzyiacielem moim, bywszy w zawiściach z narodem Mamelukow. Wasze wielkorządztwo od Egiptu przedzielone ieſt Prowincyami Gazy i Rameſką, nadto obszerną puſtynią. Pogodź ſię ze mną, a bądź nie przyiacielem Mamelukow i Anglikow. Uczynię wam tyle dobra, ilem iuż uczynił, i jeszcze mocen ieſtem uczynić złego. Day cie odpowiedź przez człowieka maiącego moc zupełną i wiedzącego o zamiarach waszych. Niech przybywa do moich forpocztow z białą chorągwią; ją zaś roſkażę moiemu ſztabowi posłać pasport, któren tu znaydziecie. Dnia 2. ruszam do Akry; wcześnie zatym odebrać powinienem odpowiedź waszą.

Buonaparte.

Ghezzar Basza uſtną dać kazał odpowiedź iak tu naſtępuie. Dla tego, mówi, nie piszę do was, poſtanowiłem albowiem nie mieć z wami związku żadnego; wolno ieſt wam iść do Akry; czekać tam będę; i prędzey dam ſię zagrzebać w rozwalinach, niżeli pośiądziecie miaſto.

Cała flottilla, która niedawno z Widdinu powróciła, uzbraia ſię nayśpieszniey, maiac wychodzić pod żagle ku brzegom Egiptſkim. 4 okręta liniowe, 2 fregaty, 5 mnieyszych ſtatkow ſtoią w zupełney gotowości; Kapitan Basza wkrótce uda ſię do Dardanellow i morza śrzodziemnego, gdzie ma kommenderować eſkadrę obserwacyiną. Wielki Wezyr w drodze z Skutari do Damaszku nie ma zabawić nad dni 53

z Wiednia 22 Czerwca z Gazety Krakowſkiey.

Arcy Xiąże Karol donioſł, że nieprzyiaciel, według dokładnego rachunku, zoſtawił śpiesznie uſtępuiąc, w mieście Zurich dział rozmaitych 149. w okopach 28. ogułem armat, haubic i moździerżow 177 Tenże Arcy Xiąże od Generałow Hotze i Jellachich rapport odebrał, iż woyſka Francuzkie opuściwszy Glaris i Uri Szwaycarſkie Cantony, cofnely ſię do Zug i Lucerne. Wyſłali Wodzowie Auſtryaccy liczne podiazdy, dla powzięcia dokładney wiadomości względem obrótow nieprzyiacielſkich.

Ze Włoch Generał Kawaleryi Melas pisał, iż wszyſtkie woyſka zkombinowane w tym kraiu będące, zewsząd razem ruszyły dla połączenia ſię w mieyscach wyznaczonych, mianowicie zaś pod Alexandryą, gdzie udał ſię także Feld Marszałek Suworow na czele diwizyi Roſsyiſkiey w zamiarze przedſięwzieęcia ważney wyprawy na Francuzow; tym czasem zaś citadella Turińſka zupełnie ieſt oblężona. Wkrótce ztamtąd czekamy wielkich wiadomości.

D. 11 teraznieyszego mieſiąca Generał Hrabia Hohenzollern był attakowany pod Modeną przez dwie diwizye woyſka Francuzkiego, Foreſt i Olivier, nie dawno z Neapolu przybyłe. Po ſkończoney bitwie woyſko nieprzyiacielſkie podzieliwszy ſię na trzy kolumny ciągnelo ku Gorcile, Rubiera, i Modenie. Wódz Auſtryacki wyſłał iazdę dla uważania sił i obrotow Francuzkich; z tąd przyszło ieszcze do nowey bitwy.

Jazda nieprzyiacielſka w przewyższaiącey liczbie naszą attakowała. Półkownik Weidenfeld na czele regimentu Preiſs attakował Francuzow bagnetem, raz tylko dać ognia kazawszy, odparł, i ścigał do tego mieysca, gdzie ſtały 3 tyſiące piechoty, która przez naszych napadniona, pobita, do Sarciolo ścigana była, Generał Hohenzollern ſtraż przednią zoſtawił, iazdę zaś posłał ku Rubiera dla utrzymania kommunikacyi z miaſtem Reggio.

z Londinu 21 Czerwca z Gazety Hamburgſkiey.

Wyższa izba Parlamentu prawie iednomyslnością głosow uchwaliła: podać adres Królowi Jmci, ułożony przez Lorda Grenville, oświadczaiąc gotowość swoię do ratowania Hollandyi, Szwaycarow, i Portugallii. Hrabia Fitzuilliam między innemi radził wyraznie napisać, że woyna z Francyą póty końca nie wezmie, póki zasady terazniєyszego iey rządu, spokoynośći narodow poſtronnych szkodliwe zniesione nie zoſtaną.

Biega dziś w mieście pogłoſka, że dnia wczorayszego z Gravelines do portow naszych zawinoł ſtatek Francuzki. Officyer na nim będący miał przywieść od Direktorow nowe do ugody warunki, które iednak Miniſterium nasze odrzuciło. Czekamy dokładnieyszych wiadomości. To pewna, co ſię pokazało w Izbie Parlamentu niższey, gdy proiekta ſkarbowe pierwſzego Miniſtra roztrząsano, że w teraźnieyszym Roku W. Britańnia potrzebować będzie ogułem 60. millionow FS. licząc procent od długow narodowych.

P. Wickham wyiechał do Schaffhausen, gdzie ma ſię zatrudniać zaciągiem i opłatą żołdu dla woyſka Szwaycarſkiego. Niektórzy wspomniawszy sobie, że on R. 1796. będąc w Bazilei negocyacye z Francyą chciał rozpocząć, rozumieią, że i teraz może bydź użyty do przywrócenia pokoiu. Morton Eden Poseł naſz u Dworu Wiedeńſkiego, powraca z tamtąd do Oyczyzny; mieyſce jego ma zaſtąpić Lord Minto. Generał Stu-

art udał ſię do Bath dla poratowania zdrowia.

Dziś rano Krol Jmć odprawił rewią korpusu zbroynych, obywatelow Londińſkich. Liczono pod chorągwiami 13 tyſięcy dobrze cwiczonego ludu. Część z regularnym żołnierzem połączona ſłużyć będzie na taiemney wyprawie, do ktorey ogromne przygotowania czyniemy. Podobnym sposobem wiele regimentow milicyi Jrlandzkiey do wsiadania na ſtatki przygotować kazano, zkąd wnosiemy że wyprawa nie będzie daleka.

Kupcy Londińscy i wielu innych miaſt na morzu połnocnym handluiących, podali przełożenie rządowi naszemu, ſkarząc ſię na niezmierne szkody, jakie do dziś dnia ponoszą od Francuzkich kosrarzow krążących na brzegach Norwegii. Miniſterium [illegible] podobno dawać odtąd mocnieyszą ſtraż okrętom w te ſtrony płynącym, W porcie Breſteńſkim nieprzyiaciel uzbraia nową eſkadrę, ktora złączyć ſię ma z Hiſpańſką, co niedawno z Ferolu przybyła.

Liſt z Bombay z Lutego pisany donioſł, że General Stewart wyiechał do brzegow Malabarſkich, gdzie obiowszy kommendę nad licznym woyſkiem, nie mieszkaiąc ma ruszyć do [illegible]gapatnam ſtolicy Pańſtw Tippo Saiba, nieprzyiaciela narodu Angielſkiego. Wyprawa przeciwko niemu ſkończona bydz ma jak nayrychley, ażeby korzyſtaiąc z przewłoki nie otworzył sobie kommunikacyi z woyſkiem Francuzkim w Egipcie i Syryi będącym, a przez to nie nabył ſposobności większey ſzkodzenia dzierżawom naszym.

z Paryża 21. Czerwca z Gazety Courier du Bas Rhin.

Przed kilko ieszcze laty rozsądny politvk rządcom Francuzkim przepowiedział, że wszyscy zginąć mieli z rąk jeden drugiego. Zprawdziło ſię to iuż nie raz ieden; toż ſamo jeszcze i dziś ſię ſtało. Direktorowie co narod uciſkali, haniebnie są ztrąceni; zgromadzenie prawodawcze nakoniec odważyło ſię zrzucić nieznośne wszyſtkim jarzmo; ludzie przed ktoremi nieda wno drżał każdy, dziś są niczym, zasiużony zbrodnią kary czekaiąc.

Przez co zasłużyli na upadek ſtraszliwy, i jakim ſposobem upadli, w kilku ſłowach opisuiemy. W Radzie 500. Bertrand trzech Direktorow oſkarżył osobiście; Treilharda, Merlina, i Lareveillere. Oni, rzekł, kazali Kommiſsarzom ſwoim, Trouvé, Rivaud, Rapinat, Faypoult, i tylu innym, łupić narody zprzymierzone, zniechęcać przeciwko Francuzom Cisalpinow, Batawow, Szwaycarow, Belgow; Cisalpinow mianowicie, ktorym kilkakroć odmieniono Konſtitucyą w kilku tygodniach. Oni przyiacioł RPtey prześladowali w kraju i za granicą, łupieżcom ſprzyiali, &c.

Boulay zarzucił: że Direktorowie zrobiwszy R. 1797. wiadomą 5. Września w Paryżu rewolucyą, gdy Pichegru, Barthelemy, i 60. reprezentantow do Cayenne wysłano, Carnot nie wiadomo gdzie ſię obrocił; przywłaszczyli sobie Diktatorſką władzę; iuż więc u nich zgromadzenie prawodawcze żadney powagi nie miało. Milczeli jednak prawodawcę, rozumieiąc że to będzie z dobrem RPtey; owszem ta bliſką ieſt upadku i zguby; zamyślano ieszcze wielu nas zgubić. Merlin człowiek ieſt podły; Reveillere ma większe talenta; lecz chciał koniecznie zoſtać ſzefem Theophilantropow, i to mu głowę zawrociło; gdyby Oyczyznę kochali, sami powinni byli złożyć urząd.

Arena dowodził, że on i Garat radzili kilkakroć, 30 tyſięcy żołnierza w Paryżu ſtoiącego wysłać na wzmocnienie armii Szwaycarſkiey; zgadzał ſię na to Direktor Barras, i Miniſter wnienny Milet Mureau; lecz Triumwirat, Treilhard, Merlin, Lareveillere, potrzebuiąc żołnierza w ſtolicy na Uciſk prawodawcow, i wyrznięcie ich w przypadku, żadnym ſposobem na to przyſtać nie chciał, ſnadź nie wiedząc iż Francuzki żołnierz przeciwko reprezentantom narodowym nigdy oręża nie podnieſie. (Podniosł jednak R. 1797, i w tylu innych zdarzeniach.)

Mowili ieszcze inni, jako Direktoryat ſamowładnie wszyſtko czynił, gwałcił prawa, obywatelow aresztował, więził i wyganiał z kraju bez ſądu; że bunt Belgow jego był dziełem. Zatym napisano wyrok: ktokolwiek targnie ſię na wolność i beśpieczeńſtwo reprezentantow narodowych, jakimkolwiek bądź ſposobem, wyięty zoſtanie z pod praw opieki, W tey chwili Barras donioſł, że Merlin i Reveillere dobrowolnie urząd złożyli, Dimiſsyą chętnie przyięto.

Przyſtąpiono do elekcyi nowych Direktorow; z liczby Kandydatow 20 rada ſtarszych wybrała: O. Ducos i Generała Moulins. Tak więc ukończyło ſię wszyſtko dość ſpokoynie; rozruch żaden w mieście nie powſtał, poniewaź dawno wszyscy żądali tey odmiany. Inne ieszcze naſtąpić muszą w Miniſterium. Talleyrand Perigord ma posłować w Berlinie. Mureau nie będzie iuż Miniſtrem woiennym.

Z Angers donoszą, że Szuanowie opuściwszy okolice pomienionego miaſta, przenieśli ſię w okolice Laval. Tu zaszła utarczka z woyſkiem republikantſkim, w ktorey z obu ſtron padło kilkadzieſiąt ludzi. Są to początki odnawiaiącey ſię woyny domowey, ktorą zmarły General Hoche zgaſił zupełnie R. 1796.

W liſtach odebranych z S. Domingo znayduiemy pomyślną wiadomość, że Generałowie Murzyńscy Touſsaint i Rigaud złożywszy trwaiącą z dawna między niemi nieprzyiaźń, spokoyność zupełną przywrócili osadom naſzym. Kommiſsarze teraz rządowi zatrudniaią ſię wprowadzeniem do kraiu Konstitucyi roku 3; dotąd naywiękſzy tam nierząd panował i zamieszanie. Agent Roume areztować kazał tych wszyſtkich, ktorzy przed kilkolaty wyspę Anglikom podali.

Już oboz pod Lyonem był wytknięty; iuż woyſka do niego zciągać zaczeły; dziś nagle odmieniło ſię wſzyſtko; nie ma obozu; regimentom do Szwaycarow pośpieszać kazano; chce rząd aby Maſsena kiedyżkolwiek mógł dokazywać zaczepnie. Od armii naszych dawno żadnego rapportu nie mamy; to tylko zdaie ſię pewne, iż Miniſter Bruix na brzegi Włoſkie wysadziwszy kilkanaście tyſięcy piechoty, sam z flottą popłynoł do Carthageny.

Teraz wszyscy śmiele co wiedzą upadłym Direktorom na oczy wyrzucaią; między innemi pokazano, iż biorąc pieniądze na 400 tyſięcy żołnierza, nie utrzymywali nad 275 tyſięcy; i tak przecie znalazło ſię w ſkarbie deficit. Miniſter Neufchateau musi urząd swóy zoſtawić innemu. Zgromadzenie Prawodawcze odbiera teraz liczne podziękowania od rozmaitych obywatelow, za przywróconą prawom i sprawiedliwości dzielność; sobie zaś należną powagę.

Generał Joubert przyioł kommendę 17 diwizyi w okolicach miaſta RPtey ſtołecznego rozłożoney. Rada woyſkowa, ktorey pomocy używał Direktoryat ma bydź zmieniona; wychodzący z niey Generałowie: Kellerman i Canclaux zoſtali Jnspektorami iazdy i piechoty. Do Generała Championnet gońca wyſłał rząd nowy z donieſieniem, że bez sądowego wyroku ieſt wolen. Miniſtrem woiennym zoſtać ma Dubois Crance.

Barras dla tego tylko zoſtał na mieyscu, że od dawnego czasu będąc z kolegami w iawney niezgodzie do ich zdania przychylić ſię niechciał. Generał Dumas niedawno przybył z Egiptu; żadnych iednak rapportow od armii wschodniey nie ogłosił Direktoryat. Wielu obywatelow dla niewiadomych przyczyn wtrąconych do więzienia, na wolnosć wypuszczono. Miniſter dawniey morſki, i Poseł w Madricie Truguet, na regeſtr emigrantow pózniey wpisany z roſkazem przebywania za granicą, otrzymał pozwolenie powracać do kraiu.

z Barcellony 8. Czerwca z Gazety Hamburgſkiey.

D. 5. Admirał Francuzki Lacroſse do portu naszego zawinoł z Cadix; chciał daley żeglować, lecz uwiadomiony o krążeniu kilku fregat Angielſkich, zoſtał na mieyscu. Hiszpańſka flotta bardzo wiele przez morſką nawalność ſtraciła. Ponieważ zaś w Carthagenie trudno ieſt znaleść wszyſtko czego trzeba ku naprawieniu okrętow, podobno Admirał Maſsaredo powróci do Cadix, woyſka 5. lub 6. tyſięcy na ląd wysadził, które 3. tyſiącami wzmocnione na ſtatkach przewozowych póydzie do Majorki.

z Roveredo 14. Czerwca z Gazety Frankfortſkiey.

Generał Macdonald zbliża ſię do granic Genueńſkich, gdzie ma łączyć ſię z armią Generała Moreau. Straż jego przednia, na 4. kolumny podzielona, w okolicach Pontremoli ſtaneła. W drugiey ſtronie, Generał Montrichard odebrawszy ſpodziewane poſiłki, attakował Hrabię Hohenzollern w okolicach Bononii; po długiey rozprawie Francuzi z klęſką uſtępować muſieli. Główna kwatera armii zkombinowaney d. 9. z Turinu do Aſti przeniesioną zoſtała. Spodziewać ſię w krótce wypada wielkiey bitwy, która los *Pańſtwa Włoſkiego* rozſtrzygnie. (Ta bitwa iuż zaſzła pod Placencyą, jako później donieſiemy.)

Od granic Szwaycarſkich 16. Czerwca z gazety Frankfortſkiey.

Główna kwatera Arcy Xiążęcia Karola ieſt w Klotten. Xiąże Lotaryńſki i Generał Hotze znayduią ſię w mieście naszym; Obywatele dość wychwalić nie mogą karności przykładney woyſk Auſtryackich. Dotąd w rządzie naszym odmian znacznych nie czyniono; municipalność i wszyscy urzędnicy na mieyscu zoſtaią, pod nazwaniem rządu tymczasowego. Legion z emigrantow Szwaycarſkich złożony ieſt w okolicach; niektóre kompanie poſtawiono w mieście.

Mieszkańce Cantonu naszego ktòrzy chętnie lub z przymusu służyli w armii Francuzkiey pod Generałem Maſseną, prawie wszyscy do domow powracaią. Stanowiſko wybrane przez pomienionego wodza o milę od miaſta naszego, ieſt niedobyte; liczne woyſka ſtoią na górach wyniosłych rozciągaiących ſię w zdłuż jeziora od południa ku połnocy; przyſtęp wszelki zagrodzono redutami, ſzańcami, okopami, zasiekami, artilleryą.